דאיתקש לנרות. והנעלות אהרן וגו׳ והיינו בין הערבים דקטורת: **יאוחר דבר.** יאוחר פסח לתמיד דלא״ג דכולה יומא זמניה אי שהייה עד זמן שחיטת התמיד תמיד קודם לו: **אין דהא״ר יוחנן.** ברכות: **הלכה.** כדברי האומר היו לפניו ב׳ תפלות אחת של מנחה ואחת של מוספין ששהה ולא התפלל של מוספין עד זמן [ז] חביריתה משהינן לה: **ובין הערבים דכתיב גבי קטורת ונרות למה לי.** הואיל ומייתי לא הוי משמע לן בין הערבים ממש ומבעי לן קרא אחרייני [ח] לפרושי: **ועוד.** תני בתוספתא מיובתא לר׳ אושעיא דקתני השיב רבי תחת בן בתירא כו׳: **לדברי ר׳ יהושע.** דאמר כאילו נשחט בי״ג: **שאין מקצתו ראוי.** לשמו הלכך לא קרינן ביה פסח בזמנו אלמא לדרבי [ח] דס״ל כבן בתירא ומשום דמקצתו ראוי לשמו הוא דקאמר טעמיה: **ואם איתא.** דבן בתירא שחרית מכשר [ט] לשמו כולו ראוי לשמו הוא: **מגדף נפ.** בהא דרבי יוחנן: **א״כ.** דבין לשמו ובין שלא לשמו פסול: **פסח כשר.** בזמנו לשמו לבן בתירא: **היכי משכחת לה אי דאפרשיה האידנא.** בי״ד בשחרית: **דחוי מעיקרא הוא.** דבשעת הפרשה לא חזי למידי ושמעינן ליה לר׳ יוחנן דאמר [י] דחוי מעיקרא הוי דחוי לגמרי שלא להילות [יא] עוד: **ואי דאפרשיה מאתמול נראה ונדחה הוא.** דכי אפרשיה חזי להקריבו שלא לשמו וכי מטיא י״ד שחרית לא חזי למידי ונראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה לדברי הכל. בשלמא לרבנן פסח אינו נדחה כלל או משלמו או משלא לשמו דעד זמן שחיטתו חזי לשלמים ובזמנו חזי לפסח אלא לבן בתירא דחוי הוא: **אפה לאחר חצות.** משכחת לה פסח כשר לבן בתירא במפרש לאחר חצות דהיינו זמן שחיטתו וחזי לשמו: **אפי׳ תימא מלפרא.** ואין כאן דחוי מעיקרא הואיל ודחוי היום אין כאן חסרון זמן דאייתי: **ליל שמיני נכנס.** הולך להתעשר וקיימא לן בבכורות בפרק מעשר בהמה (דף מז.) מחוסר זמן אינו נכנס לדיר להתעשר: **הא ליכא.** ליל שמיני חזי ולא הוי מחוסר זמן: **נקדושה.** דלא להקדישו ואע״ג דלא חזי לילה להקריבה קמ״ל דמקדיש ליה אלמא לילה אין מחוסר זמן הואיל ומחר יהיה דחוי: **לימא קסבר ר׳ יוחנן כו׳.** מדאיצטריך לן לשנויי אלישיב במפרש לאחר חצות דאי לא שמיע לך מיניה בעלי חיים נדחים דחוי להפרישו לעולם דדלמא אין דחוי אלא בשחוטין כגון מת המשתלח יפסך [יב] הדם בפס׳ יומא (דף סב.): **הקדיש חליה.** אחד מהם: **ועושה תמורה.** דהא אינה דשותפין: (יא) **ואינה קריבה.** הואיל ובתמילת הקדשה לא נראה להקריב דחייה חולין ודחוי מעיקרא הוא הלכך אינה קריבה עוד ותרעה ולוקחין בדמיה אחרת: יש

[1] דאיתקש לנרות התם נמי כתיב [2] שם תזבח את הפסח בערב ההוא ליאוחר דבר הוא דאתא [3] דתניא יאוחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד ומי איכא מידי דאילו שחיט ליה מצפרא אמרת זימניה הוא וכי מטי בין הערבים אמרת יאוחר דבר אין [4] דהא״ר יוחנן א״הלכה [5] מתפלל של מנחה ואח״כ מתפלל של מוספין ובין הערבים דכתיב גבי קטרת ונרות למה לי ועוד א״) [6] השיב רבי תחת בן בתירא לדברי רבי יהושע לא אם אמרת בשלשה עשר שאין מקצתו ראוי תאמר בארבעה עשר שמקצתו ראוי ואם איתא כולו ראוי הוא אלא א״ר יוחנן [7] פוסל היה בן בתירא בפסח ששחטו בארבעה עשר שחרית בין לשמו בין שלא [8] לשמו הואיל ומקצתו ראוי מגדף בה רבי אבהו [9] א״כ פסח כשר לבן בתירא היכי משכחת לה אי דאפרשיה האידנא דחוי מעיקרו הוא ואי דאפרשינהו [10] מאתמול [11] נראה ונדחה הוא אלא אמר רבי אבהו תהא לאחר חצות אביי אמר אפילו תימא מצפרא [12] אין מחוסר זמן לבן ביום רב פפא אמר אפילו תימא מאורתא [13] לילה אין מחוסר זמן דתני דבי ר׳ ישמעאל [14] [15] ליל שמיני נכנס לדיר להתעשר וכדרבי אפטוריקי [16] דרבי אפטוריקי רמי כתיב [2] והיה שבעת ימים תחת אמו הא לילה חזי וכתיב [2] ומיום השמיני והלאה ויום להרצאה לא חזי הא כיצד לילה לקדושה ויום להרצאה א״ל רבי זירא לרבי אבהו לימא קסבר רבי יוחנן בעלי חיים נדחין אמר ליה אין [17] דא״ר יוחנן [18] בהמה של שני שותפין הקדיש חציה וחזר ולקח חציה והקדישה קדושה ואינה קריבה [19] ועושה תמורה ותמורתה כיוצא בה [20] ושמע מינה תלת שמע מינה בעלי חיים נדחין [21] וש״מ דחוי מעיקרא הוה דחוי וש״מ בעלמא [22] דרשינן אחד מן [23] המיוחד שבעדרו (מגילה דף כח.): **ובין** הערבים דכתיב בקטורת ונרות למה לי. בין הערבים לתמיד ניחא ליה לכדאמר [24] בריש תמיד נשחט (פסחים דף נח.) דזימניה מכי יטיו צללי ערב: **ואם איתא בוליה ראוי הוא.** ולא מלי לתרץ דנקט מקצתו ראוי משום רבי יהושע משום דהכי פריך מנא ליה לר׳ אושעיא דבן בתירא מכשיר פסח שחרית מי משום דפסול שלא לשמו דלמא טעמא משום דמקצתו ראוי דהא חזיגן הכא דטעם טוב הוא [25] אבל לדברי ר׳ אושעיא דאינו תופסו לטעם טוב א״כ מאי פריך רבי לרבי יהושע הלא בכולו ראוי הוא תלא מילתא:

הג״ה אי דאפרשיה האידנא דחוי מעיקרא הוא. דלא דמי למחוסר כפורים דלא חשיב דחוי קודם הבאת קרבנו דאין זמנו עד שיטהר ויטבול אבל הכי לא חזי לפסח ושלמים אע״פ שהיה [26] זמן שלמים [27]: **רב פפא אמר אפי׳ תימא מאורתא לילה אין מחוסר זמן.** בריש מנחות (דף ה.) משמע דרב פפא ס״ל יש מחוסר זמן לבו ביום ולריך לחלק בין מחוסר זמן דהכא להתם [28]: **לילה אין מחוסר זמן.** וכן משמע בברייתא [29] ובחגיגה (דף ט:) לרבי יוחנן וכן במנחות פרק שתי הלחם (דף ק.) ובזבחים (יח:) וביומא פרק אמר להם הממונה (דף כט:): **לילה לקדושה יום להרצאה.**

הקשה הרב רבי יוסף דבתמורה (דף י.) משמע דתם במעי תמימה קדוש דקדושה חלה אעובר במעי אמו והילף קדוש בין לבר פדא בין לר׳ יוחנן והא לילה לקדושה דוקא אבל קודש לכן לא [30]: **יום להרצאה.** תימה מיפוק לי [31] מבשיו לוותו ולמה לי דכתיב ביום השמיני וי״ל דאי לא כתיב אלא אמינא אם שחט בלילה אם עלו לא ירדו והשתא קמשמע לן דהוי מחוסר זמן ותרד [אפילו לר״ש] דאין פסולו בקודש ובפ׳ בתרא (לקמן קיב:) נמי [32] תנן מחוסר זמן ששחטו בחוץ אינו בכרת [33] דאם עלו לא ירדו מוכח התם [קט.] דקרי מתקבל לפתח אהל מועד וחייב כרת בחוץ ולר״י דאמר (לקמן דף פד.) בשחיטת לילה אם עלה [34] תרד י״ל למ״ד בפרק בתרא (שם קכ.) אין לילה בגמה השתא שהוא מחוסר זמן אם שחט לילה [35] אחר שביעי פסול אף בגמה וקשה לטלן דאמר יש פסול לילה בגמה יש לומר דמודה אף ר״י דבגמה שחיטת לילה לא תרד: **הג״ה קדושה ואינה קריבה.** לא דמי לרגלה של זו עולה דתמכר לצורכי עולה (תמורה דף יא:) דהתם אינה דחויה כיון דבידו לקדשה: **ש״מ בעלי חיים נדחין.** וא״ת מאי קמ״ל ר׳ יוחנן מתני׳ היא בפ׳ מי שהיה טמא (פסחים לז:) המפרישין נקבה לפסחו כו׳ ואמרי׳ עלה בגמ׳ (לא.) ש״מ תלת וכי תימא משום דאיכא פלוגתא דתנאי בבעלי חיים נדחין בפ׳ שני שעירי (יומא דף סד.) ואשמועינן ר׳ יוחנן דבעלי חיים נדחין הא א״ר יוחנן חדא זימנא וי״ל דמפרישין נקבה דחייה בידים ואפי׳ [רב] מודה התם דבעלי חיים נדחין ומיהו קשה מאכל חלב והמיר דמו דהוי דחייה בידים ועוד דהוי גרלה ונדחה ולמה ליה לרבי יוחנן לאשמועינן וצריך לדקדק בכל הגך מימרות דר׳ יוחנן הגך תלת דבעלי חיים נדחים ובשני מקומות דפליגי רב ור׳ יוחנן בההיא דבפרק שני שעירי ובההיא דלקמן פ׳ קדשי קדשים (דף עט.) דגי מזבח שנפגם [36] : **ושמע מינה יש דיחוי בדמים.** פי׳ בקונט׳ בדבר שאין בו אלא קדושת דמים לא [37] תימא שאין דחוי מעיקרא (אין בו) אלא בקדושת הגוף וא״ת א״כ דחוי מעיקרא ודחוי בדמים הכל אחד דכל דחוי מעיקרא אין בו אלא קדושת דמים וי״ל דמשכחת לה בקבל דם בכלי שיש בו מיס דראשון ראשון דחוי וחזר [38] ונהפך לגרלה דם ובפ׳ התערובת (לקמן דף עח.) אמרי׳ דדם לתוך מיס ראשון ראשון בטל ולעניין [39] כיסוי אינו כן דאין דחוי אבל מלות וה״ר חיים מפרש יש דחוי בדמים שדוחה תמורה [40] אלא לקרב ואמרי׳ כאן [41] דאין קדושה אלא לדמים לא אלימא להתפיס התמורה לדחותה מקדושתה לעשותה כיולא בה וכפי׳ הא דשמע מתוך גירסת הספרים דבריתות דגרסי׳ התם (דף כח.) כך ש״מ בעלי חיים נדחין דקתני ואינה קריבה וש״מ קדושת דמים מדהה דקתני ותמורתה כיולא בה וש״מ יש דחוי בדמים דקתני קדושה למאי לדמים ודחוי מעיקרא לא קתני התם ומיהו ה״ר חיים גריס דחוי מעיקרא ולא גריס יש דחוי בדמים וכן יש כמה ספרים ולפי׳ קשה מההיא דמפרישין נקבה לפסחו דלא קאמר התם תמורתה כיולא בה ואמרי׳ עלה יש דחוי בדמים וכן בפ׳ בתרא דבריתות (דף כח.) אמר ר׳ אושעיא מטמא מקדש שעיר שהפרישו קן לכבשתו והשני כו׳ דקאמר ש״מ תלת ולא שייכא תמורה [דאין תמורה בעופות] ורבינו ש״י פי׳ בתשובה כמו שפי׳ [42] וכתב דבר זה למדתי פירושו ממס׳ בריתות דגרסי׳ התם בלשון זה ש״מ קדושת דמים מדהה כלומר ש״מ אפי׳ [43] שלא קידשה מתחילה להקרבת גופו אלא קדושת דמים כגון הקדיש חציה וחצי [44] והכי נמי פרשינן ליה בשמ״ר [45] דחוי מעיקרא הוא לגמרי אלא שני חולין [46] והכי נמי פרשינן ליה יש דיחוי בדמים כגון נקבה לפסחו לא חזיא גופא לפסח אלא לדמיה וכי אקדשה לדמיה אקדשה ואיידי דדחויה היא דלא חזיא לאקרובי גופא לדבר שהוקדשה לה אמרי׳ דתהה

[1] שם תזבח את הפסח בערב ההוא ליאוחר דבר הוא דאתא [2] דתניא יאוחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד ומי איכא מידי דאילו שחיט ליה מצפרא אמרת זימניה הוא וכי מטי בין הערבים אמרת יאוחר דבר אין [3] דהא״ר יוחנן א״הלכה [4] מתפלל של מנחה ואח״כ מתפלל של מוספין ובין הערבים דכתיב גבי קטרת ונרות למה לי ועוד א״) [5] השיב רבי תחת בן בתירא לדברי רבי יהושע לא אם אמרת בשלשה עשר שאין מקצתו ראוי תאמר בארבעה עשר שמקצתו ראוי ואם איתא כולו ראוי הוא אלא א״ר יוחנן [6] פוסל היה בן בתירא בפסח ששחטו בארבעה עשר שחרית בין לשמו בין שלא [7] לשמו הואיל ומקצתו ראוי מגדף בה רבי אבהו [8] א״כ פסח כשר לבן בתירא היכי משכחת לה אי דאפרשיה האידנא דחוי מעיקרו הוא ואי דאפרשינהו [9] מאתמול [10] נראה ונדחה הוא אלא אמר רבי אבהו תהא לאחר חצות אביי אמר אפילו תימא מצפרא [11] אין מחוסר זמן לבו ביום רב פפא אמר אפילו תימא מאורתא [12] לילה אין מחוסר זמן דתני דבי ר׳ ישמעאל [13] [14] ליל שמיני נכנס לדיר להתעשר וכדרבי אפטוריקי [15] דרבי אפטוריקי רמי כתיב [2] והיה שבעת ימים תחת אמו הא לילה חזי וכתיב [2] ומיום השמיני והלאה ויום להרצאה לא חזי הא כיצד לילה לקדושה ויום להרצאה א״ל רבי זירא לרבי אבהו לימא קסבר רבי יוחנן בעלי חיים נדחין אמר ליה אין [16] דא״ר יוחנן [17] בהמה של שני שותפין הקדיש חציה וחזר ולקח חציה והקדישה קדושה ואינה קריבה [18] ועושה תמורה ותמורתה כיוצא בה [19] ושמע מינה תלת שמע מינה בעלי חיים נדחין [20] וש״מ דחוי מעיקרא הוה דחוי וש״מ

[21] דרשינן אחד מן [22] המיוחד שבעדרו (מגילה דף כח.): **ובין** הערבים דכתיב בקטורת ונרות למה לי. בין הערבים לתמיד ניחא ליה לכדאמר [23] בריש תמיד נשחט (פסחים דף נח.) דזימניה מכי יטיו צללי ערב: **ואם איתא בוליה ראוי הוא.** ולא מלי לתרץ דנקט מקצתו ראוי משום רבי יהושע משום דהכי פריך מנא ליה לר׳ אושעיא דבן בתירא מכשיר פסח שחרית מי משום דפסול שלא לשמו דלמא טעמא משום דמקצתו ראוי דהא חזיגן הכא דטעם טוב הוא [24] אבל לדברי ר׳ אושעיא דאינו תופסו לטעם טוב א״כ מאי פריך רבי לרבי יהושע הלא בכולו ראוי הוא תלא מילתא:

הג״ה אי דאפרשיה האידנא דחוי מעיקרא הוא. דלא דמי למחוסר כפורים דלא חשיב דחוי קודם הבאת קרבנו דאין זמנו עד שיטהר ויטבול אבל הכי לא חזי לפסח ושלמים אע״פ שהיה [25] זמן שלמים [26]: **רב פפא אמר אפי׳ תימא מאורתא לילה אין מחוסר זמן.** בריש מנחות (דף ה.) משמע דרב פפא ס״ל יש מחוסר זמן לבו ביום ולריך לחלק בין מחוסר זמן דהכא להתם [27]: **לילה אין מחוסר זמן.** וכן משמע בברייתא [28] ובחגיגה (דף ט:) לרבי יוחנן וכן במנחות פרק שתי הלחם (דף ק.) ובזבחים (יח:) וביומא פרק אמר להם הממונה (דף כט:): **לילה לקדושה יום להרצאה.**

הקשה הרב רבי יוסף דבתמורה (דף י.) משמע דתם במעי תמימה קדוש דקדושה חלה אעובר במעי אמו והילף קדוש בין לבר פדא בין לר׳ יוחנן והא לילה לקדושה דוקא אבל קודש לכן לא [29]: **יום להרצאה.** תימה מיפוק לי [30] מבשיו לוותו ולמה לי דכתיב ביום השמיני וי״ל דאי לא כתיב אלא אמינא אם שחט בלילה אם עלו לא ירדו והשתא קמשמע לן דהוי מחוסר זמן ותרד [אפילו לר״ש] דאין פסולו בקודש ובפ׳ בתרא (לקמן קיב:) נמי [31] תנן מחוסר זמן ששחטו בחוץ אינו בכרת [32] דאם עלו לא ירדו מוכח התם [קט.] דקרי מתקבל לפתח אהל מועד וחייב כרת בחוץ ולר״י דאמר (לקמן דף פד.) בשחיטת לילה אם עלה [33] תרד י״ל למ״ד בפרק בתרא (שם קכ.) אין לילה בגמה השתא שהוא מחוסר זמן אם שחט לילה [34] אחר שביעי פסול אף בגמה וקשה לטלן דאמר יש פסול לילה בגמה יש לומר דמודה אף ר״י דבגמה שחיטת לילה לא תרד: **הג״ה קדושה ואינה קריבה.** לא דמי לרגלה של זו עולה דתמכר לצורכי עולה (תמורה דף יא:) דהתם אינה דחויה כיון דבידו לקדשה: **ש״מ בעלי חיים נדחין.** וא״ת מאי קמ״ל ר׳ יוחנן מתני׳ היא בפ׳ מי שהיה טמא (פסחים לז:) המפרישין נקבה לפסחו כו׳ ואמרי׳ עלה בגמ׳ (לא.) ש״מ תלת וכי תימא משום דאיכא פלוגתא דתנאי בבעלי חיים נדחין בפ׳ שני שעירי (יומא דף סד.) ואשמועינן ר׳ יוחנן דבעלי חיים נדחין הא א״ר יוחנן חדא זימנא וי״ל דמפרישין נקבה דחייה בידים ואפי׳ [רב] מודה התם דבעלי חיים נדחין ומיהו קשה מאכל חלב והמיר דמו דהוי דחייה בידים ועוד דהוי גרלה ונדחה ולמה ליה לרבי יוחנן לאשמועינן וצריך לדקדק בכל הגך מימרות דר׳ יוחנן הגך תלת דבעלי חיים נדחים ובשני מקומות דפליגי רב ור׳ יוחנן בההיא דבפרק שני שעירי ובההיא דלקמן פ׳ קדשי קדשים (דף עט.) דגי מזבח שנפגם [35] : **ושמע מינה יש דיחוי בדמים.** פי׳ בקונט׳ בדבר שאין בו אלא קדושת דמים לא [36] תימא שאין דחוי מעיקרא (אין בו) אלא בקדושת הגוף וא״ת א״כ דחוי מעיקרא ודחוי בדמים הכל אחד דכל דחוי מעיקרא אין בו אלא קדושת דמים וי״ל דמשכחת לה בקבל דם בכלי שיש בו מיס דראשון ראשון דחוי וחזר [37] ונהפך לגרלה דם ובפ׳ התערובת (לקמן דף עח.) אמרי׳ דדם לתוך מיס ראשון ראשון בטל ולעניין [38] כיסוי אינו כן דאין דחוי אבל מלות וה״ר חיים מפרש יש דחוי בדמים שדוחה תמורה [39] אלא לקרב ואמרי׳ כאן [40] דאין קדושה אלא לדמים לא אלימא להתפיס התמורה לדחותה מקדושתה לעשותה כיולא בה וכפי׳ הא דשמע מתוך גירסת הספרים דבריתות דגרסי׳ התם (דף כח.) כך ש״מ בעלי חיים נדחין דקתני ואינה קריבה וש״מ קדושת דמים מדהה דקתני ותמורתה כיולא בה וש״מ יש דחוי בדמים דקתני קדושה למאי לדמים ודחוי מעיקרא לא קתני התם ומיהו ה״ר חיים גריס דחוי מעיקרא ולא גריס יש דחוי בדמים וכן יש כמה ספרים ולפי׳ קשה מההיא דמפרישין נקבה לפסחו דלא קאמר התם תמורתה כיולא בה ואמרי׳ עלה יש דחוי בדמים וכן בפ׳ בתרא דבריתות (דף כח.) אמר ר׳ אושעיא מטמא מקדש שעיר שהפרישו קן לכבשתו והשני כו׳ דקאמר ש״מ תלת ולא שייכא תמורה [דאין תמורה בעופות] ורבינו ש״י פי׳ בתשובה כמו שפי׳ [41] וכתב דבר זה למדתי פירושו ממס׳ בריתות דגרסי׳ התם בלשון זה ש״מ קדושת דמים מדהה כלומר ש״מ אפי׳ [42] שלא קידשה מתחילה להקרבת גופו אלא קדושת דמים כגון הקדיש חציה וחצי [43] והכי נמי פרשינן ליה בשמ״ר [44] דחוי מעיקרא הוא לגמרי אלא שני חולין [45] והכי נמי פרשינן ליה יש דיחוי בדמים כגון נקבה לפסחו לא חזיא גופא לפסח אלא לדמיה וכי אקדשה לדמיה אקדשה ואיידי דדחויה היא דלא חזיא לאקרובי גופא לדבר שהוקדשה לה אמרי׳ דתהה

מסורת הש״ס

א) פסחים נט.,, ב) פסחים נט. ירוי׳ פסחים פ״ה ה״ד., ג) לקמן לא. ברכות כח., ד) ירוי׳ ברכות פ״ד ה״א., ה) תוספ׳ פסחים פ״ד ה״ח, ו) סוכה לג: מנחות ה. [יומא סב:], ז) תגיגה ט: וש״ג, ח) חולין פא., ט) קדושין ז. תמורה כו. [כריתות כז.], י) פסחים לח. יומא סד. כריתות כז. כח. [תמורה כו: קדושין ז: לקמן נט. עג.:], כ) סוכה לג:, ל) ע׳ תמורה י: [ל״ס חזלק] שתילנו ש״ל וי״ל דקודש שנולד מלי מקדיש ליה ומייתי לה בבכורות מקרא. עכ״ל רש״ק, מ) שבת קלב., נ) [וע׳ תו׳ יומא סד: ד״ה בריתא]

תורה אור השלם

1. כִּי אִם אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם תִּזְבַּח אֶת הַפֶּסַח בָּעֶרֶב כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם: דברים טז, ו

2. שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַיהוָה:

ויקרא כב, כז

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה ואינה ל״ל קודם ד״ה ועושה:

שינויי נוסחאות

א) ועוד תניא כל״ל (ש״מ). ב״מ ועוד אמר ר׳ אבא (כי״צ): ב) שלא לשמו לשמו דבעינן בין הערבים שלא לשמו הואיל כו׳ כל״ל (*ש״מ, פרי״ד): ג) ר״ח ר׳ אבהו אלא לבן בתירה פסח דקרב שלמים היכי (כי״צ). וטוש נוסח מחודש וכ״ל נפ״ז דקמקשה מפסח שעבר ומנו שקרב שלמים היכי משכחת לה. ומדקמקשה משלמים ולא מפסח עלמנו (כגי׳ דידן) משמע דס״ל שהפסח עלמו אף אם הקדישו לפני ליל י״ד אינו נדחה כלל דהוי כמחוסר כפורים שעדיין לא הגיע זמנו ומה שדחה משלמים אין בו כח לדחות הפסח, (ולא כתוס׳ בד״ה הג״ה כו׳, ועי׳ קר״ל שם): ד) ל״ל דאפרשיה (*ש״מ). ה) ר״ח דבי שמואל (*ש״מ. וכ״ה בכתה״י): ו) זמן המנחה מתפלל של מנחה כו׳ אלמא אע״ג דזמן תפלת המוספין קדים היוכא דשהי עד זמן חביריתה כו׳ כל״ל (שמכ״י. וכעי״ז בכתה״י): ז) ל״ל אחריינא (*ש״מ). וכל״ל נוסף מערב ועד בקר: ח) רבי דס״ל בבן בתירא משום כל״ל (*ש״מ): ט) מכשיר שחרית. כל״ל (*וש״מ): י) דאמר לקמן (בעמוד זה), כל״ל (*ש״מ): יא) ל״ל להראות (*ש״מ): יב) ל״ל ונשפך (*ש״מ): יג) תימה הא בעלמא כל״ל (רא״מ): יד) תינח מן ממקך (ש״מ, רא״מ). ט״ל דדרשינן (יומא לד ב) אחד המיוחד שבעדרו (מ״כ): טו) דאיצטריך לכדאמר כל״ל (ש״מ): טז) הוא ולדברי ר״א כו׳ כל״ל (צ״ק): יז) ל״ל שהוא (מ״כ): יח) שלמים ולתי׳ כה״ג דיחוי מעיקרא הוא, הוא הסה״ד (שם) יט) להתם דהתם מיירי בענוהות שהקדיש עצותת ערכיו לעצותת שתמים אבל הכא מיירי בהפרש, הס״ד (שם) יח) ל״ל בברייתות (מ״ג) ובחגיגה (שמכ״י): יט) נמי משמע דאם עלה ירד דתנן כל״ל (שמכ״י) (כד׳ וילנא הסמיכו בטעות הגהה זו לתגהה קודמת): כ) בכורת, ואי עלה לא ירד הא מוכח כו׳ (ש״מ). וכן כל״ק גרים הא מוכח, [וכ״ל ולתי׳ ס״ד דאם עלה לא ירד, איכא למימר הכי דהא מוכח התם וכו׳. עיי״ש]. כא) אם עלה ירד קשה דל״ל ומיום השמיני תיפוק ליה משום דתרד וי״ל כו׳ כל״ל (מ״כ, וכעי״ז בש״מ): כב) ל״ל בלילה (ש״מ): כג) ולא תימא שאין דחוי מעיקרא פוסל אלא (ש״מ). ט״ל ולא תימא שאין דחוי אלא (צ״ק ומ״כ): כד) ואפילו חזר כל״ל (ש״מ). ולשון תוס׳ קמיס לא מ״ל דראשון ראשון דחוי אפילו לבסוף רבה הדם ויש בו מראית דם הוי דחוי: כה) ולענין כו׳ עד אצל מצוות, מוחק כל״ק. ונטה״ק ר״ל למיגס מתק עש״ב: כו) תמורתה (ד״ו, וראה הג׳ יעב״ץ): כז) ולא אמרינן כיון דאין כל״ל (שמכ״י וצ״ק): כח) ל״ל שפירש כאן (ש״מ): כט) אפילו דבר שלא קדש מתחילה להקרבת גופו אלא לקדושת כו׳ (ש״מ): ל) חולין דחוי הוא מלהקריב גופו בתחילת הקדשו ואינו קרב עוד לעולם הואיל ונדחה ידחה ולא נימא אין דחוי בקדשים אלא בדבר הקדוש לגופו ונדחה מהקריב אבל קדושת דמים לא אימא בו תורת דחוי ואי אתא לו שעת הכשר נקרב כמו הבא דחזר ולקח חציה והבא נמי הכי פרשינן ליה (שמכ״י): לא) בכמ״ל ליתא מינות הללו שבסוגרמיה, ובד׳ וילנא שכתו לתקיפס. ובכת״י עלמנו תחת הנוסח שבסוגרמיה יש כאן נוסח אחר תמוה ז״ל דהדי יכול לישב בפעודה קטנה או דבר אחר של רשות כו׳, עכ״ל ול״ע: לב) בכת״י נר׳ שכתוב דאם. ויש כאן נגמנה נלשון הס״מ עד סה״ד. ונגלגין ד׳ וילנא כ׳ אולי ל״ל קודם לכן, יכול לעשות קודם המנחה ולפיכך אם רצה להתפלל תפלת מוסף מקודם רשאי: לג) סיפא דקרא ׳כי יולד׳ והיה שבעת ימים תחת אמו:

עין משפט נר מצוה

נא א מיי׳ פ״ג מהל׳ תפלה הל׳ יא סמג עשין יט טוש״ע א״ח סי׳ רפו סעיף ד:

נב ב מיי׳ פט״ו מהל׳ פסה״מ הלכה יב:

נג ג עי׳ כ״מ פרק ו מהלכות בכורות הלכה יד:

נד ד מיי׳ פרק טו מהלכות מעה״ק הלכה ד ופסק דקריבה ולא כר״י:

מוסף רש״י

מוספין. הואיל ואיתר חמנה אינה עובר להא אמרי רבנן ושל מוספים כל היום (ברכות כח.): **אין מחוסר זמן לבו ביום.** אין כאן חסרון מעשה בגופו אלא חסרון זמן שעדיין לא הגיע זמן המוספין, וחזן הראוי לבו ביום אין זה חסרון זמן (יומא סב.): **לילה אין מחוסר זמן.** אין חסרון זמן במי שהגיע ליל הקריב קרבנותיו מאתר, הלכך מחוייב הוא בקרבן אלא שהלילה מעכבו מלהביא (חגיגה ט.): **ומיום השמיני והלאה יריצה.** שלמים אין יכול להקדישן מחוסר זמן שאין קדושה אלה עליהן כדאמרינן בתורת כהנים ומיום השמיני והלאה ילקה לקרבן אשה לר׳ אין לי אלא לאשה מנין אף להקדיש תלמוד לומר לקרבן (בכורות כא.): **לילה לקדושה.** לאורתא לאו בת הקריבה היא כדכתיב ביום לוותו להקריב, אבל מכלל נפל נפקי ליה וחזי לאקדושי כדאמרינן בזבחים לילה לקדושה יום להרצאה, והלכך לענין חולין חזי מאורתא למשחטיה ומיכל (שבת קלו.): **לילה לקדושה.** מותר לקדשו משחשכה ואינו עובר משום בל תקדיש פסולים (חולין פא.): **בעלי חיים נדחין.** כהמה שנדמתה בחיים דחויה ליחוי בעור אף בשנמלאים למה שהיתה ראויה אינה קריבה אלא דעה, ולא כר״ש דאמר בעלי חיים אין נדחין בפרק שני שעירי דגמרי׳ מבעל מום שנדחה ולכשבער מומו נראה (פסחים צח.). ולדידי׳ קריבה הך בהמה כשחזר ולקח אליה (קידושין ז:). ואין למדין מכל דחויא שהיפרו בעליה לגמיתה אלא, משום דהוה אלכה למשה מקיני ואין למדין מינה (כריתות כז.): **ואינה קריבה.** הואיל ומתמלה כשהקדיש אליה לא היתה דחויה ליקרב דלא קדשה לאליה, וכיון דלא הואי דידיה לא פשטה קדושה בההיא שעתא כמולה דאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו (תמורה כו.) **ותמורתה כיוצא בה.** דאינה קריבה דמתה קדושה (קידושין ז.) ושל״מ דיחוי מעיקרא הוה דיחוי. כגון זו שמתמלת הקדשה נדמית הוי דיחוי ופלוגתא היא דאיכא דס״ל דמ״ד נראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה, אבל דיחוי מעיקרא לא הוי דיחוי (קידושין ז.): **בעלי חיים נדחין.** כגון לאחר שנולד הקדשה אינה קריבה לגמרי׳ מבעל מום שנדחה ולכשבער מומו נראה כריש שני שעירי דגמרי׳ מבעל מום שנדחה ולכשבער מומו נראה אמרינן הכא דתמלת הקדשה נדחית (קידושין ז.): **ואינה קריבה.** דאינה קריבה דמתה קדושה (קידושין ז.): **ושמע מינה יש דיחוי בדמים.** כגון זו שמתמלת הקדשה נדחית הוי דיחוי ופלוגתא היא דאיכא דס״ל דמ״ד נראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה, אבל דיחוי מעיקרא הוה לא הוי דיחוי (תמורה כו: וכעי״ז בקידושין ז:):

שיטה מקובצת

הלכה מתפלל של מנחה כו׳. התם (בכתה דף מ.) קאמר מי שהיו לפניו ב׳ תפלות מתפלל תפילת המנחה קודם. י״מ לפי שהגיע זמן המנחה והוי שעה עוברת. ומיהו (בתפילה) [בפרק תפילת] השחר משמע לפילו בשעה שביעית דאיכא שהות, ועוד לי דליכא שהות מה ענין זה למתיר בלעיל, אלא נעשית כיון דבא שעת מנחה תדיר קודם אע״פ שאין שעת מנחה עוברת דמנחה תדיר ממוקם וכן לעיל תמיד תדיר טפי מפסח. וכן אמרינן ביומא (בכתה ס״ד ה״ל) הוון בעון מימר בשאין שהות בשיום להתפלל [שחיקן], ופריך והתניא אם הקדים תפלת המנחה למוסף יצא בשעבר אבל בתמילה לא, פתר לה כשלא הגיע זמן התפלה כגון (קודם) [אחר] שש כדאמר ריב״ל בגמרא״ל אי הוי לכן תרתיסון פי׳ שעורה גדולה (ומטמא) [ומטמא] יומא לשיש שני [עד דלא תפקון] לתריסון תיהוי מלגין תפלת המנחה כריש הדר מיקמן לתריסון. והא דאמרינן הכא דתפלת המנחה קודמת לתמיד ניחא ליה לכדאמר [מו] בריש תמיד נשחט (פסחים דף נח.) דזימניה מכי יטיו צללי ערב: **ואם איתא בוליה ראוי הוא.** ולא מלי לתרץ דנקט מקצתו ראוי משום רבי יהושע משום דהכי פריך מנא ליה לר׳ אושעיא דבן בתירא מכשיר פסח שחרית מי משום דפסול שלא לשמו דלמא טעמא משום דמקצתו ראוי דהא חזיגן הכא דטעם טוב הוא [מו] אבל לדברי ר׳ אושעיא דאינו תופסו לטעם טוב א״כ מאי פריך רבי לרבי יהושע הלא בכולו ראוי הוא תלא מילתא:

הג״ה אי דאפרשיה האידנא דחוי מעיקרא הוא. דלא דמי למחוסר כפורים דלא חשיב דחוי קודם הבאת קרבנו דאין זמנו עד שיטהר ויטבול אבל הכי לא חזי לפסח ושלמים אע״פ שהיה [מז] זמן שלמים [מח]: **רב פפא אמר אפי׳ תימא מאורתא לילה אין מחוסר זמן.** בריש מנחות (דף ה.) משמע דרב פפא ס״ל יש מחוסר זמן לבו ביום ולריך לחלק בין מחוסר זמן דהכא להתם [מט]: **לילה אין מחוסר זמן.** וכן משמע בברייתא [נ] ובחגיגה (דף ט:) לרבי יוחנן וכן במנחות פרק שתי הלחם (דף ק.) ובזבחים (יח:) וביומא פרק אמר להם הממונה (דף כט:): **לילה לקדושה יום להרצאה.**

הקשה הרב רבי יוסף דבתמורה (דף י.) משמע דתם במעי תמימה קדוש דקדושה חלה אעובר במעי אמו והילף קדוש בין לבר פדא בין לר׳ יוחנן והא לילה לקדושה דוקא אבל קודש לכן לא [נא]: **יום להרצאה.** תימה מיפוק לי [נב] מבשיו לוותו ולמה לי דכתיב ביום השמיני וי״ל דאי לא כתיב אלא אמינא אם שחט בלילה אם עלו לא ירדו והשתא קמשמע לן דהוי מחוסר זמן ותרד [אפילו לר״ש] דאין פסולו בקודש ובפ׳ בתרא (לקמן קיב:) נמי [נג] תנן מחוסר זמן ששחטו בחוץ אינו בכרת [נד] דאם עלו לא ירדו מוכח התם [קט.] דקרי מתקבל לפתח אהל מועד וחייב כרת בחוץ ולר״י דאמר (לקמן דף פד.) בשחיטת לילה אם עלה [נה] תרד י״ל למ״ד בפרק בתרא (שם קכ.) אין לילה בגמה השתא שהוא מחוסר זמן אם שחט לילה [נו] אחר שביעי פסול אף בגמה וקשה לטלן דאמר יש פסול לילה בגמה יש לומר דמודה אף ר״י דבגמה שחיטת לילה לא תרד: **הג״ה קדושה ואינה קריבה.** לא דמי לרגל